

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.
Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

V A B I L O.

„Cecilijino društvo“ v Ljubljani

bode imelo po §. 14. svojih pravil

v četrtek dné 11. oktobra 1883. l.

o b ě n i z b o r

z naslednjimi točkami:

1. Ob desetih dopoludné: slovesna sv. maša*) v stolnici.
2. Ob enajstih zborovanje, katero bode obsegalo:
  - a) Nagovor predsednikov,
  - b) poročilo tajnikovo,
  - c) poročilo blagajnikovo,
  - d) poročilo glasbenega vodje,
  - e) volitev predstojništva po §. 9. društvenih pravil, in sicer:
    - a) predsednika,
    - β) tajnika, ki je ob enem podpredsednik,
    - γ) blagajnika,
    - δ) glasbenega vodje in
    - ε) 5 drugih odbornikov.
3. Ob štirih popoldne: pete litanije in potem petje*) v novi cerkvi presv. Srca Jezusovega.
4. Zvečer skupna zabava društvenikov.

K zborovanju vljudno vabi vse društvenike, k drugim slovesnostim pa sploh vse prijatelje glasbe

odbor Cecil. društva.

V Ljubljani, dné 23. julija 1883. l.

*) Natančnejši spored posameznih pesni priobčimo v prihodnjem listu.

Nekaj za organiste.

Dragi čitatelj! Ko bereš ta napis, misliš bodeš: No, zopet kaka suhoparna razprava, za nas malo praktične vrednosti. — Kaj tacega, dragi, nimam namena pisati. Hodil sem tu pa tam, slišal orglati dobro pa slabo, in davno že sem imel namen oglasiti se v tej zadevi v „Cerk. Glasbeniku“. Danes naj se zgodi.

Kako naj se véde organist med slovesno sv. mašo? — On naj prinese na kor knjigo z dobrimi preludijami, in naj za vhod igra komad — primeren dnevu, tako, da poslušalec koj po orglanji na priliko spozna, kolik da je praznik. Dobro je, igrati v tistem tonovem načinu, v katerem je pisana prva pevska točka; ker le tako je urna in gotova intonacija mogoča, ako pevca tonov način tako rekoč v mesó preide. Da se pa primeren komad urno najde, dobro je, narediti si kazalo ali repertorij. — Igrá se v začetku pleno. Če so orgle velike, nij treba vsako nedeljo potegniti vseh spremenov. Jezičniki: Trobenta, pozavna, bombardá in kakor se vsi pišejo, naj se le ob velikih praznikih rabijo; tudi ni treba pri vsaki priliki manualov sklepati (Coppelzug); blesk je le za velike praznike. — Ako je treba vsled kateregákoli vzroka daljše igre, naj se včasih tudi na pozitiv preide, ker je neznosno poslušati pleno skozi pet minut.

Pri petji naj se rabi malo spremenov. Votli, kakor bordun 8', ni za spremljevanje, k večjem pri *f*, vendar ga mora paralizirati krepak 4'. Izvolijo naj se spremeni, ki nekoliko režejo (streichende Register): Salicional, Gamba; zraven se pridá flavta 8', 4', vox humana, redko principal.

Igra pa naj se ozira ne le na praznik, ampak, če je mogoče, tudi na prihodnji spev, da dobi pevec zaumen o duhu speva, o tempo, taktu itd. Postavim, ako je Tantum ergo v C-dur, $\frac{3}{4}$ -takt, maestoso, tedaj je naloga organistova pevca vpeljati v skladbo s tem, da igra preludij v C-dur, $\frac{3}{4}$ -takt, v veličastnem tempo; potem se ni bati, da bi bila intonacija negotova, bojazljiva, če je drugo vse v redu. Tudi naj bo slednji akord na orglah v isti léži (Octav-, Terz-, Quint-Lage), v kakoršni je prvi akord speva, ker potem je pevcem lahko najti glasú. Zadnji akord naj se tudi malo bolj drži, nekako $\frown$, med tem pa dirigent, ali organist sam dá takt, in začetek je gotov.

Nekateri mislijo, da se pri „Gloria“ mora „pleno“ začeti; to pa je povse napačna misel. Pevci, če jih je tudi veliko, niso v stanu konkurirati gledé moči s „pleno“. Pleno naj se sploh le v začetku in konec maše rabi, sicer zgubi vtis. Naši organisti pa pri vsaki priliki pleno igrajo, celo odgovarjajo z vsemi spremenimi; kakošen efekt bo tedaj na konci? — Nikakoršen, ker so ušesa že preveč privajena. — Dobro naj pazi organist, da z igranjem mašnika ne mudi. „Gloria“ in „Credo“ sevé se ne spojeta med tem, ko ju mašnik odmoli; to se pa ne dá in ne sme predrugačiti. Vendar naj se po tem, ko je mašnik „Gloria“ intoniral, ne igrá; ampak akord se dá, in pevci naj nemudoma pričnú. V prejšnjih letih je bila to grozna razvada, da niso mogli pričeti, pa tudi ne jenjati. Organist naj pazi, kdaj mašnik obrede končá, in naj nemudoma jenja. Ako sam ne vidi k altarju, naj ima nastavljenega pevca, ki ga vsakrat opozori. Napačna je tudi misel, da mora organist neprestano igrati, dokler mašnik obredov ne končá, post. po ofertoriji, za paternostrom, po zauživanji. Ušesom

prav dobro dé, ako orgle in petje nekoliko prestanejo. Recimo: Ofertorij je odpet, mašnik pa še ni končal sekrete; ali mora organist naprej in naprej igrati? Nikakor ne; velikoveč človeku dobro dé kratek počitek. To naj bi si dobro zapomnili organisti. Ravno tako nekateri ne morejo molčati z orglanjem po respnzoriji „Sed libera . . .“, ampak z novega prežvekujejo svoje že tolikrat premlete fraze. — Med povzdigovanjem je najlepše in najpravilniše molčati. Ako so pevci koncem „Sanctus“-a v glasu ostali, zamore se Benedictus brez predigre pričeti, in to je prav svetovati.

Odgovarja naj se s krepkimi spremeni, vendar ne z miksturo. Nadloga je, če organist ne najde tona, v katerem mašnik poje; tedaj pika in pika, nazadnje se pa še pregreši s posilstvom. Zatoraj je treba paziti, v kaki razmeri je mašnikov ton z zadnjim akordom orgel? Ako pa ni mogoče tona dobiti, bodi že, da organist ni pazil na prejšen akord, ali je bil moten, ali mašnik nima stalnega tona; tedaj naj potegne v pozitivu nežen spremen, n. pr. salicional, in naj poskusi. Tak poskus se lahko zgodi, ne da bi ljudstvo kaj opazilo. Tudi piščal (Stimmpfeife) je dobra za poskus. Človek takó kmalu dobi prakso. Ako poje mašnik ravno med dvema tonoma, bolje je vzeti nižjega.

Za sklep naj se zopet izbere veličasten preludij, in naj se igra pleno, spreminjaje s pozitivom, zlasti če to kaže preludij sam, ali pa bi bil predolgi pleno že zopern. Kako se človeku prilega, slišati pravilen preludij! Hvala Bogú! Tudi „na kmetih“ se že preludira iz kujige, in to je velik korak v cerkveni glasbi. Naj nikdo ne misli, da malo zna, ker je tolikanj navezan na knjigo. Brez nje preludirati so znali le mojstri: Bach, Haendel — velikani v glasbi. Kdor prosto preludira, ta sproti komponira, in kdo zna to? — Sevéda vsacega stavka ne bomo iz not igrali; ali organist, ki pridno bere harmonijo in spisuje naloge, on, ki srka iz klasičnih proizvodov umetniškega duhá; on bo kratke pred- in med-igre lahko pravilno igral, njemu bo to in ono na um prišlo, kar bo lahko porabil. Veliko vredno je, zlasti za začetnike, da se kratkih iger na pamet učé. Lastni fantaziji prepuščati se, silno je nevarno. Fantazija je namreč dušna zmožnost, ki misli ne razodeva, kakor jih je prejela, ampak prejete vtise razno med seboj veže, to ali ono izpusti, pa z drugim nadomesti itd. Iz istega kamenja se naredi poslopje, kakoršno se hoče, umetno ali priprosto; taka je tudi z mislimi. Fantazija jih razno veže, in razne umotvore na dan spravi; to pa le tedaj, ako je pravilno vredjena in živa. Da bomo kedaj zmožni prosto preludirati, treba je marno igrati dela umetnikov, preludijev na pamet učiti se, v njihovega duha popolnoma vtopiti se; dotlé pa je še dosti časa. Zatoraj le rabimo dobre preludije, to nam bo delalo čast.

Marsikdo me je že vprašal, če imam kaj pripravnih preludijev. Muzikalije dobijo se dandanes cenó; založniki jih zalagajo, da se kupujejo. Sezite po njih! Rinck, Körner (3 deli), Kothe, Brossig, Fischer, Hesse in drugi slové v tej stroki. Bukvarne jih rade preskrbé. Ne bilo bi napčno, da „Cerkveni Glasbenik“ semtrtje tudi kak vreden preludij prinese.

Toliko za danes. Če kdo najde v tem le eno zrno, zadovoljen sem.

P. H.

D o p i s i.

— **Iz Kranja.** — Poročilo o cerkv. petji v dekaniji Kranj za l. 1882/3. (Dalje.) — — Fara sv. Petra v Naklem. — Število pevcev je majhno (1 sopran, 2 alta, 1 tenor, 1 bas), ker mi ni mogoče jih več pridobiti. Nekateri bi se dali naučiti, pa nočejo; drugi bi zopet radi peli, pa nimajo posluha. Poskusil sem tudi z dečki in se trudil z njimi, pa kaj je bilo? Naveličali so se in vsi izostali. Nevem kaj bo, ako mi še ti sprežejo; potem ostanem sam, kakor se že zdaj dostikrat primeri, da moram sam peti.

Pojemo večjidel iz „Glasbenik-a“, pa tudi več drugih skladb od P. A. Hribarja, P. Hug. Sattnerja in A. Försterja, tudi še katero drugo pesmico od Riharja. Pojemo kar je mogoče 4glasno, prav veliko pa enoglasno, ker imamo malo vaj; komaj jih v nedeljo popoldan pridržim za dve uri; ravno zato se ne dá veliko naučiti.

Latinske maše pojemo naslednje: „Missa in honorem s. Fidelis“ (4glasno) in „Missa brevis“ (enoglasno), obé od Molitor-ja. „Kyrie“, „Gloria“ in „Sanctus“ iz: „Missa s. Caeciliae“ auct. A. Förster (4glasno). „Missa pro defunctis“ auct. P. Ang. Hribar (enoglasno).

Pripomočka k petju ni prav nobenega; cerkev še ni za en krajcar kupila, še „Glasbenik“ si moram sam naročevati. Za vse to pa ni drugega, kakor da dobim kako gorko pod nos zaradi takega petja. Čemu to? pravijo, to je za mesto, ne pa za na kmetih! Posebno zabavljajo zavoljo latinskega petja, tako da se jim človek ne more odgovarjati in je bolje molčati.

Orgle so stare 78 let in imajo 10 spremenov s 4 oktavami in okrajšano oktavo. Klaviatura je prav nerodno postavljena, ker organist zadej za orglami sedi, da pred altar nič ne vidi.

Melthior Mohar,
orglavec.

— **Šmartno pri Kranji.** — Tukaj je bilo do sedaj cerkveno petje zelo zanemarjeno. V zadnjem času je vendar začel za zboljšanje skrbeti g. kaplan Valentin Alijančič, ki ima v tem obziru lepe zmožnosti in mu zato želimo najboljšega vspaha ter — stanovitnosti do konca.

Amice! Si terret labor, aspice praemium! Ako pri ljudeh ne, pa gotovo pri Bogu, saj se trudimo Njemu v čast. Tudi g. župnik se zanima za cerkveno petje in večkrat je že rekel, da prava cerkvena glasba zelo povikčuje častitljivo obhajanje službe božje.

Pevcev je 5 (1 sopran, 1 alt, 1 tenor in 2 basa, med temi en bas posebno lep). O sv. Telesu so peli štiri latinske himne pri blagoslovih. Začetek je toraj storjen; zdaj pa po tem in po čedalje boljsem potu naprej! Samo eno vprašanje: Zakaj se poje ob nedeljah pred farno sv. mašo „Pokropi me o Gospod“ namesto predpisanega „Asperges me Domine“? Vsled kakega privilegija s slovenskim tekstom?

Zelo bi želeli, da bi se tudi pri sv. Joštu, tej tako zelo obiskovani božji poti, skrbelo za zboljšanje. Če se ne more več storiti, naj bi se vsaj odpravilo trivialno orglanje, katero se vsled sodbe priprostega ljudstva samega ne spodobi za cerkev.

— **Preddvor.** — Tukaj se je trudil pred nekaj leti preč. g. Anton Kržič s podučevanjem v petji in je še vedno v dobrem spominn. Sedaj pa s Preddvora nimamo posebno veselih poročil. Sedanji organist in učitelj g. Luka Knific bi menda rad kaj več storil, pa mu manjka pripomočkov. Pevcev je pet, ki se večkrat kujajo, ker nimajo dosti plače (!). Resnica je, da mnogo čč. gg. cerkvenih predstojnikov za vsako drugo reč rajše denar izdaja, kakor za cerkvene pevce.

Latinske maše imajo tri in sicer eno Mašek-ovo, eno Molitor-jevo (in honorem s. Fidelis (in eno Führer-jevo (!)). Potem P. Angelik Hribar-jev „Requiem“, „Jesu dulcis memoria“ in „O salutaris hostia“ od Witt-a, „Ave Maria“ od Mašek-a. (Kje je kak graduale ali offertorium pri petih mašah?) Tantum ergo pojejo od skladateljjev: P. Angelik Hribar (6), C. Ett (1), A. Förster (1) in Gregor Rihar (4). Orgle so slabe; na kuru še za pet ljudi prostora ni. Vaji ste po dve na teden, pred velikimi prazniki tudi več, v adventu in v mesecu majniku pa tudi včasih vsak večer.

— **Kovor.** — Latinski maši imamo samo dve (A. Förster-jevo „in honorem s. Caeciliae“ in Kam. Mašek-ovo). Tantum ergo pojemo sedmero (2 od Förster-ja, 2 od P. A.

Hribar-ja, 2 od P. Hugol. Sattner-ja, 1 iz „cantica sacra“ od Witt-a). „Asperges me“ rabimo eno nedeljo od Witt-a, drugo nedeljo od P. A. Hribar-ja. Responsorije in več drugih latinskih skladb (katere?) iz „Cerkv. Gasbenika“. Pri črnih mašah pojem Requiem od P. A. Hribar-ja celo mašo. Sicer pa pojemo ob nedeljah do povzdigovanja mašo, potem eno od presv. R. Telesa, nazadnje eno Marijino ali pa če je kak svetnik med tednom, da je pesen od njega. Pevkinje imam tri, pa hodijo šele tri mesce na kor. Učimo se vsako soboto in nedeljo, če so pri dobri volji.

Janez Ravnik,
orglavec.

— **Goriče.** — Tukaj je cerkveno petje na nizki stopinji olike, vse prav po „ta starem“. Zdaj tudi nobenega organista nimajo, ker je prejšnji Jakob Polajnar umrl 15. junija let. leta. Bil je še le okoli 20 let star. Kazal je veselje do napredka in se vdeleževal (akoravno dve uri daleč) pevskih vaj v Kranji. Večna luč naj mu sveti!

— **Iz Tržiča** nimamo pismenih, pač pa zloglasna ustmena poročila. G. organist Debeljak pravi, da je cecilijino petje „protestantovsko“ in zato se tudi ne meni za naše društvo. Liturgija mu je menda špansjska vas t. j. neznana reč. Na sv. večer se je pelo lansko leto pri službi božji v treh jezikih (nemško, slovensko in latinsko). Tako daleč pridemo, ako delamo po svoji glavi! Sicer je (če se ne motimo) v Tržiči vsako nedeljo peta maša, pri kateri se poje enkrat slovensko enkrat nemško, pa vse take skladbe, katere so sami skovali, ena bolj zaljubljena ko druga. Škoda, da se nič ne stori v tako obljudenem trgu, kjer bi se dobilo (kakor je znano) veliko pevskih talentov.

(Konec pribodnjih.)

— **Na Dunaji,** 7. jul. — Dne 4. in 5. julija vršil se je tū občni zbor dunajskega cecilijanskega „društva sv. Ambrozija“, kateri je bil napovedan tudi v zadnji številki „Cerkv. Glasb.“. Prišel se je z obiskanjem sv. R. Telesa 4. jul. ob 6. uri zvečer v krasni votivni cerkvi. Lepo število Cecilijancev ali Ambrozijancev vseh stanov se je bilo zbralo v prostorih prelepega svetišča.

Po kratkem počestitvi sv. R. Telesa pel je mešani zbor društva več cerkvenih skladb starejših in novejših skladateljev, katere so bile že tudi naznanjene v „Cerkv. Glasb.“. Če imam kaj melodijskega spomina, so mnoge med njimi tudi v Ljubljani znane. Dasiravno si kot nevedčak ne prisojam strokovnjaške kritike, naj vendar opozorim na „Improperije“ od Vittori-ja, „Inveni David“ od Haller-ja in Preyer-jevo „Ave Maria“, ki so se kaj izvrstno pele in tudi močno ganile poslušalca. In ginjenost menim, dasiravno je čut zelo subjektiven in zato ginjenost ni pri vseh enaka, se mora vendar pri glasbi in petji zlasti cerkvenem, malo ne v prvi (?) vrsti ozirati. Skladba še tako pravilna in umetna, a nekako prazna, ne zbujajoča pobožnih občutkov, — ni cerkvena. Koralni „Credo“ pel se je podobno kakor v Ljubljani: nekateri člani od S. in A., drugi od T. in B., lepo vrsteni s „Tutti“, kar se kaj lepo podá. Novo mi je bilo, da so nekatere člene peli tudi harmonizovane, kar pa ni delalo posebnega vtisa, ker se tako glavna ideja nekako presekuje in zgubi enojnost. Posebno pozornost je vzbujala 5. točka „Bach-ova Toccata za orgle v D-Moll“, katero je igral, kakor sem čul — slepi hanoveranski dvorni virtuoz g. Labor mojstersko. Naposled se je pelo koralno „Pange lingua“ in po izpeti zadnji kitici je podelil prem. g. prošt Marschal blagoslov sè sv. R. Telesom.

V četrtek 5. julija, v praznik ss. Cirila in Metoda, je bila ob 8. uri v cerkvi „Am Hof“ tiha sv. maša, pri kateri je pel nemške pesni deški zbor c. k. sirotišča.

Pri tihih mašah in zlasti pri mašah z blagoslovom se tu skoraj po vseh cerkvah še mnogo neprilicnosti nahaja. Orgljar se vsede za orgle in igra dan na dan melodije „Pred stolom Tvoje milosti“ ali „Bog pred Tvojim veličastvom“ in pri blagoslovu trikrat „Sveto“. Petje se vmes le redko sliši. Sem in tje lovi organista kaka ženica sè svojimi glasovi; če jih poje več, ima vsak pevec in pevkinja svoj takt; tudi organistov najmočnejši „fortissime“ jih ne spravi v red. To ti je — ljudsko petje, katero tudi pri nas nekateri tako zelo priporočajo. Res je, človeka kar prešine, kedar v zbrani pobožnosti poje vsa cerkev; a v to treba čvrstih glasov na koru — osrednjega zbora — vezí, ki vse sklepa in daje mér vsemu petju; sicer nastane babilonska zmešnjava, ki ne množi pobožnosti, ampak sili na smeh.

Ob 9. je bila v votivni cerkvi pontifikalna sv. maša, katero je služil prelat iz Klosterneuburg-a. Društveni zbor pod vodstvom g. Böhm-a je pel mašo Lotti-jevo († 1740), v graduale Witt-ov „Sacerdotes“, v offertorij Habert-ov „Mirabilis Deus“ za A., T. in 2 B. z orglami, „Introit“ in „Communio“ bila sta koralna.

Naj ob enem omenim, da so se v čast ss. Cirila in Metoda v vseh večih tukajšnjih cerkvah obhajale slovesne sv. maše, v dokaz, da se tudi tu posebno častita slovanska sv. apostola. Nasprotno pa je med Madjari, stanujočimi sedaj po onih zemljah, kjer sta naj več delovala sv. brata, razglašenje njunega praznika za vso cerkev zadela v sršenovo gnejzdo. To stori národnostna prenapetost!

Ob 11. so se zbrali udje in gostje društva v dvorani Ressource (L. Reichsrathstrasse, 3). Predsednik društvu prelat dr. Marschall je pozdravil navzoče, tajnik gospod Latschka pa navduševal za vedno večje razširjevanje društva. Naposled pa je govoril g. prof. Ditko iz Krems-a izvrstno o enojnosti v cerkveni glasbi. Kar se poje pri eni službi Božji, naj je enojno — ena glavna ideja, sevéda prazniku primerna, naj se znači v vseh delih. To že zahteva pojem umetnosti in umetnost hoče biti cerkvena glasba. — Ta misel bi znala služiti tudi našim korom, kjer se le prerado „mešetari“: iz te skladbe en del — drugi zopet iz druge itd.

Ob 3. popoldne bilo je zborovanje samih udov, katerim se je podal letni račun in ki so volili nekoliko novih odbornikov, in ob 4. produkcije učencev iz društvene šole, ki so se zlasti odlikovali v koralu in naposled v c. k. sirotišči, kjer se tudi lepo neguje cerkveno petje.

Tako se je končala cerkveno-glasbena slovesnost, ki je vse vdeležnike močno razveselila, kazujoč, da tudi na tem polji cerkveni duh lepo, dasiravno počasi, napreduje. Upati pa je, da tudi ta cecilijanski duh prodere kmalo v širje kroge, zlasti odkar se tudi najvišji krogi zanimajo zanj, kajti nadškof dunajski sam je protektor društvu in Nj. Veličanstvo presv. cesar ga podpira z lepimi letnimi doneski. L.

— **Z Dolenjskega**, 24 jul. 1883. — Dolenjci imajo dobra grla za petje in tudi prav radi pojó. Skoraj vsako delo si lajšajo s petjem. Vsaj pri nas je taka lepa navada. A po cerkvah se sliši sem ter tje vendar še prav slabo petje. In to se čuje ravno dostikrat tam, kjer bi lahko bilo in bi tudi moralo biti najlepše petje. Kaj je temu vzrok, ne bom danes razpravjal. — Povem danes le, kar mi je že davnaj na mislih. Res je, da beseda miče, zgled pa vleče; kakor so vrli Gorenjski cecilijanci v Kranji osnovali društvo za povzdigo pravega cerkvenega petja na Gorenjskem, ravno tako naj se tudi na Dolenjskem vsi prijatelji pravega cerkvenega petja združijo v cecilijansko družbo, morda s sedežem v Novomestu, katera bo potem širila pravo petje po celej Dolenjskej. Če bi bilo mogoče, naj se tacih društev, kakor je v družih deželah, tudi res več osnuje, n. pr.: v Novomestu, Metliki ali Črnomlji, Ribnici, Krškem ali v Leskovcu, Trebnjem ali Št. Rupertu v Šmartnem ali Litiji. In če bi se take družbe osnovale in bi druge učili z zgledom, povem Vam, da kmalu bi izginilo iz vseh cerkev slabo petje. In slišalo bi se kmalu po vežah božjih petje, ki bi bilo res v čast božjo in v spodbudo vernega ljudstva. Zgled gorenjskih in goriških cecilijancev, ljubi dolenjski cecilijanci, naj nas hitro potegne na delo! —

V korist prvega cecilijanskega društva na Dolenjskem (koj ko se ustanovi) darujem 10 gold. Vivat sequens!!

— **Iz Notranjskega**. — Ker sem po petletni skušnji vsaj nekoliko prepričan, kaj se pravi obdelovati cecilijansko-glasbeno polje, prosim oproščenja, da odgovorim na vprašanje: „Se mi je li posrečilo cerkveno petje in orglanje kaj zboljšati?“ Marsikdo, kojemu naše razmere niso znane, bi utegnil misliti, Bog vé, kakovo petje že imamo, ker v resnici se je v kratkem veliko predruščilo in pospešilo v naši škofiji; vendar pa, oprostite, da nismo več nego je spodaj omenjeno storili. Pred vsem želim izpregovoriti in nekoliko razodeti težavno stanje marsikaterega pevovodje in organista; naj nam tedaj slavno cecilijino predstojništvo ne šteje v zló, ako se ne moremo hipoma popolnoma iz propada izkopati. Kakor je zgoraj omenjeno, se je v naši škofiji veliko pospešilo; da se pa več ni, temu je krivo: da dan danes moderni svet po časti in slavi hrepeni. Resnica je tedaj, da je lažje na-

praviti dober kor za posvetno razveseljevalno petje, nego za cerkev in čast božjo, ker pri tej nam ne ploskajo z rokami. A za posvetno petje darujejo, če je mogoče, vse moči, za cerkveno ostanejo pogosto pa le otrobi. Ne mislim pa s tem reči, da pevci za posvetno petje so dobri, cerkveni so pa le izbirka; tudi za cerkev se dobé še boljše, toda redki so. Zato pa one, kateri imajo tudi do tega veselje, še toliko bolj cenim in ljubim. Drugi vzrok bi pa bil, da se dobé ljudje, in tacih še celo veliko (. . . čeravno ne mislim s tem tu pri nas, vendar pa drugod), kateri mislijo, da mora biti cerkveno petje njim v razveseljevanje in kratek čas. V našem kraju ni sicer veliko nasprotnikov cerkvene glasbe, vendar se dobi kak tu in tam skrit, ki želi, da bi ostali pri starem razveseljevanji v cerkvi itd. Splošno ljudstvo pri nas ni hudobno, temveč le premalo podučeno, tako da večji del sodijo zmožnost organista po pesnicah, ravno tako pevce po njihovem vpitji. Slišal sem večkrat pogovore: „Ta in ta je bil organist, da ga ni bilo tacega in ga ne bo več . . .“, in kaj sem zvedel, ko sem nadalje prašal? „Ta ti je godel, da nobeden ni mogel moliti; nebeško so pele tanke piščalke, z eno besedo, vse se je gibalo v melodiji.“ „In ljudje?“ „Ljudje so se pa solzili; to so bile andohiti!“ „Pa cecilijansko?“ „Pri temu bi se pa moralo zaspiti v cerkvi.“ Zvedel sem, da so pri nas orgle bučale med petjem, da se je vse potopilo, in slišal, da zdaj premalo orgle pojejo; zdi se mi to res smešno. Čemu so pa pevci zraven, ako se morajo le orgle slišati, dajmo pa pevcem penzijo! To je vendar razumljivo, da se mora pri spremenih na število pevcov gledati! Navadno se tū in tam orgle premočno glasé, in tako se pevci razvadijo, da si kar nič peti ne upajo, ako ne bo vse šumelo. Jaz sem pevce v tem uril, kolikor mi je bilo mogoče; konečno so sami spoznali, da je v resnici boljše, da orgle petje le podpirajo, ne pa prevladajo. Kar smo se na novo naučili pojejo veliko boljše kot prejšnje skladbe, ker pred bil je takt postranska reč, in nobeden jih ne more odvaditi, kar so enkrat dobro navajeni; zatorej bi mi marsikdo lahko rekel: To pa ni šlo prav. Pa kaj, kdo ga bo odvadil, kar zna od nekdej. Naletel sem pa že v svojem času tudi na muzikarja, ki se šteje med izobražene, vendar pa noče ničesar slišati in ne brati o cecilijanskem, in — koral? Tega pa že celo ne, ker po njegovih mislih niso Witt-ova dela in harmonija nič vredna. Mi smo pa dolžni se za pravico potegovati; ako se učenjaki, ki si leta in leta glave belijo, Witt-ovim delom kot delom družega Palestrine uklanjajo in jih v tem stoletji iz med vseh del najvišje cenijo, naj bi, kdor še nobene „Harmonielehre“ od znotraj vidil ni, molčal. Slišal sem na lastna ušesa, da je v koralu marsikateri sekirici križec † predstavil, da bi bolj spačenemu posluhu ugajalo. Tudi se dobé kraji (akoravno ne pri nas), v katerih je ljudstvo tako razvajeno, da se posebno ženske vtikajo v petje in da jim tako organisti nikakor zadostovati ne morejo. V takih krajih bi bilo pa gorko č. gospodom župnikom priporočevati, da bi organistu zboljšali težavno stanje s podučevanjem o priložnosti in da bi tako duhovni pastir obrnil svoje ovčice na pravo pot. Pa marsikateri častiti gospod duhovnik bi rekel: Ne morem se vtikati v take reči, da bi kaj podučil koga, ker sam ne umém. Pa priporočeno naj bi bilo posebno č. gospodom duhovnom in pevovodijem, da bi segli po knjigah, postavim: „Zwei wichtige Fragen“ von Schenk; „Chorphotografien“ von Stehle; „Chorwächter“, ravno od tega; Wittovi „listi“ in „Cerkvena glasba“ od čast. gosp. P. H. Sattnerja bi marsikateriga navdušila. Vsak organist naj bi pa posebno od začetka dobro poznaval ljudi in okoliščine, da bi sprevidel, po katerem vetru mu je obračati plašč. Ako so velike razvade tam, kjer je službo nastopil, naj le počasi razvade odpravlja in drugo vpeljuje, posebno ako je kaka pesen gledališko vglasila, naj ne vpelje tega teksta po drugi melodiji, ker ljudstvo bi se spominjalo po ravno tem tekstu une melodije, ki jim je toliko priljubljena. Rajše druge vpeljati, saj imamo vsega na izbiranje. Posebno marši in nespodobno orglanje naj bi se prvo opustilo. Lepo bi bilo, da bi se prvo vpeljale tudi koralne rezponzorije, ker le te so v misalu predpisane. Potem da bi se pri črnih mašah vpeljala koralna „Missa pro defunctis“ iz „Ordinarium Missae“. Pa kar se poje na novo, naj se poje še le, ko se dobro zna, sicer ne bo nobeden koral visoko cenil, akoravno je najvišje vrednosti. Tako naj pojejo ali enoglasne skladbe od Foersterja ali Greitha, ali pa dvoglasno od Mohr-a. — Učili smo se že latinske maše, pa eni

so začeli glas premenjevati, tako da družega ne kaže, kakor v teoriji podučevati. Peti ne bomo mogli en čas; pa so možki pokazali, da hočejo tudi za naprej za božjo čast delati in še bolj kot do sedaj; ker so dalji večeri, tako imamo upanje, da se bomo lahko učili in kak napredek napravili.

(Konec prihodnjic.)

Razne reči.

— V Grafenstein-u na Koroškem postavili so gg. Ign. Supan & sin. iz Kroke nove orgle, izdelane po sistemi, katero je „Cerkv. Glasbenik“, govoreč o Supan-ovih orglah, že daljše razpravljal. G. Šander Lutschounig, orglavec stolnice celovške, je dne 25. majnika nove grafensteinske orgle preskusil ter njim in gg. Supan-om najboljše spričevalo v „Kärntner Volksstimme“, štev. 23., dal. Orgle imajo 9 spremenov in veljajo 1000 gold.

— Važen je razglas prevz. škofa, g. F. J. Rudiger-a, ki namerava reformo stolniškega kora v Linču. Med drugim se bere sledeče: „Vodji stolniškega zbora se ukazuje, naj se z g. zakristanom sporazume, ozir. naj ga povpraša, kateri tekst da se vsako nedeljo in praznik poje; to pa radi tega, da se bode pevski tekst z dotično liturgijo popolnem ujemal. Tudi se vodji stolniškega zbora prepoveduje, v prihodnje za graduale in offertorium predrzne arije in samospeve rabiti, ker so hiši božji v nečast in cerkv. določbam nasproti in ker je skladeb dovolj, da se more izoginiti takim gledališkim predstavam. Diabelli-jeve in Schiedermayr-jeve maše pa so sploh prepovedane.“

— Sv. oče Leon XIII. so kapelniku šent-galske stolnice v Švici, g. E. Stehle-ju, podelili viteški križ reda sv. Gregorija Velikega. Kakor časnik „Ostschweiz“ piše, so mil. g. škof Avgustin dne 1. junija t. l. mojstru cecilijanske cerkv. glasbe pri posebni slovesnosti križec na prsi pripeli in povdarjali, s koliko marljivostjo da so že pred 1200 leti šent-galski menihi gregorijansko cerkv. petje gojili in da jih jako veseli, da morejo sedanjemu mnogozaslužnemu pevovodji stolnice prečastno pripoznanje najvišje cerkvene avtoritete izročiti.

— Francoska „Musica sacra“ je v svoji 4. štev. t. l. iz „Cerkv. Glasb.“ ponatisnila „Tantum ergo“ (...à quatre voix égales) preč. g. Ant. Trepal-a in „Beata es“ preč. gosp. Jos. Lavtižar-ja. Častitamo! in to tim rajši, ker sta gg. skladatelja slovenska duhovnika in samouka v skladanji.

— Scuola gregoriana v Rimu pod vodstvom preč. g. dr. P. Müllerja vrlo napreduje. Dokaz temu je lepi repertoar maš, litanij in drugih skladeb, kakor tudi mnoga vabila, ki ji dohajajo od raznih cerkv, da v njih poje. V poslednjih 8 mescih je Scuola pela pri izrednih slovesnostih v cerkvi *al Gesu*, *S. Andrea della Valle*, *N. Signora del sacro cuore*, *S. Ignazio*, *S. Carlo dei Catenari*, *S. Maria della Pace*, *S. Catarina*, *S. Susanna* — tudi še v mnogih manjših cerkvah, kapelah in kongregacijah. To je gotovo široko in plodonosno polje za delovanje, ki že reševa nalogo cecilijansko in si je že priborilo dosti tal za idejo našega društva. — To poročilo velja vsem cecilijancem in prijateljem glasbe, ki še niso pristopili „pokroviteljskemu društvu“ v podporo gregorijanske šole.

— „Cerkv. Glasb.-u“ se poroča z Gorenjskega, da bode 2. občni zbor Cec. društva za Kranjsko dekanijo bržkone v drugi polovici septembra meseca in sicer letos v Šenčurji. Žalibog, da sporeda še ne moremo natisniti.

Oglasnik.

Pri Fr. Pustet v Ratisboni je ravnokar na svitlo prišlo in se dobiva v „katoliški bukvarni“ ljubljanski: **Orgelbuch zum „Salve Regina“** von Jos. Mohr. IV. in 460 str. na vel. folio. Cena 11 mark.

To velikansko osnovano orglarsko delo hrani od P. Piel-a upravljeno spremljevanje vsih melodij, ki se nahajajo v „Salve Regina“. Vsaka pesen ima po dve predigrji in 3 poigre; pesni, ki se večkrat pojó, pa po 3 predigre in 4 poigre. Te orglarske komade so zložili B. Mettenleiter, Schaller, Haller, Piel, Hanisch, Göller, K. Greith — možje, ki kaj veljajo. Cena 11 mark nij visoka, ako veliki obseg kajige pomislimo. Razen spremljevanja vseh koralnih melodij in pesni iz „Salve Regina“ ima okoli 1100 manjših komadov za orglje, ki se lahko rabijo za predloge in vaje. Zunanja oblika je krasna.

Prošnja. Prav vljudno prosimo one p. n. gospode naročnike „Cerkv. Glasbenik-a“, ki so še kaj na dolgu, naj blagovolé poslati zaostalo naročnino tekočega leta, oziroma tudi prejšnjih let, opravništvu lista.

Pridana je listu 9. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.